

отримуваних знань, умінь та навичок. Поверхнєве засвоєння інформації призводить до втрати більшої частини знань через невеликий проміжок часу У студентів відсутнє емоційне підкріплення власної пізнавальної діяльності, що досить сильно впливає на якість рівня знань, умінь і навичок; на рівень розвитку професійної компетентностей як невід'ємної складової професіоналізму майбутнього фахівця. Подальшу роботу вбачаємо у розробці педагогічних умов формування комунікативної активності майбутніх фахівців сфери обслуговування.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Білан Н. І., Соціальні комунікації в інформаційному суспільстві / Н. І. Білан // Наукові записи Інституту журналістики: зб. наук. праць. — Київ, 2004. — Т. 56. — С. 171–175.
2. Броннікова Л. В. Комунікація в сучасній науці: нові засоби для виробництва знання / Л. В. Броннікова // Наукові праці [Черноморського державного університету ім. П. Могили комплексу «Київо-Могилянська академія»]: наук.-метод. журн. — Миколаїв, 2015. — Т. 257. — Вип. 245. — С. 38–42.
3. Кіслов Д. В. Термінологія комунікацій: теоретичний дискурс та його практичне використання / Д. В. Кіслов // Державне управління: удосконалення та розвиток: електрон. наук. фах. вид. «Державне управління: удосконалення та розвиток». — Київ, 2013. — № 3. — С. 1–5.
4. Романенко Є. Комунікація як необхідна складова розвитку сучасного суспільства / Є. Романенко // Науковий вісник «Демократичне врядування». — Київ, 2012. — Випуск 9. — С. 2–6.
5. L. Savchenko. Functional role of monitoring in assessing the quality of future handicraft teacher training Science and education. 2018, Issue 2 186-192.

УДК 371.124

DOI: 10.36550/2415-7988.2019.182.49

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВИКЛАДАЧА-ПЕДАГОГА ЗА ДОПОМОГОЮ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Соціокультурний характер педагогічного життя об'єктивно не дозволяє викладачеві замкнутися на його професійно-діяльнісних завданнях. Світоглядна позиція, що формується в реальній діяльності й рефлексія на ті

Odessa. Submitted of January, 26 2018 DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-4665-2018-2-25>

REFERENCES

1. Bilan, N. I. (2004). *Sotsial'ni komunikatsiyi v informatsiynomu suspil'stvi*. [Social Communications in the Information Society]. Kiev.
2. Bronnikova, L. V. (2015). *Komunikatsiya v suchasniy nauksi: novi zasoby dlya vyrobnytstva znannya*. [Communication in modern science: new tools for knowledge production]. Nikolaev.
3. Kislov, D. V. (2013). *Terminolohiya komunikatsiy: teoretychnyy dyskurs ta yoho praktychne vykorystannya*. [Communication terminology: theoretical discourse and its practical use]. Kiev.
4. Romanenko E. (2012). *Komunikatsiya yak neobkhdna skladova rozvytku suchasnoho suspil'stva*. [Communication as a Necessary Component of Modern Society Development]. Kiev.
5. Savchenko L. (2018). *Functional role of monitoring in assessing the quality of future handicraft teacher training Science and education*. [Functional role of monitoring in assessing the quality of future handicraft teacher training Science and education]. Odessa.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ПІСНА Тетяна Миколаївна – аспірантка Криворізького державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

PISNA Tatiana Nikolaevna – is a Postgraduate Student of Krivoy Rog State Pedagogical University.

Circle of scientific interests: formation of professional competence of future specialists.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2019 р.

ФІРСОВА Ірина Володимирівна –

здобувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3765-879X>
e-mail: firsovairina322@gmail.com

проблемні ситуації, що виникають у цій діяльності приводять до усвідомлення себе не тільки як предметника однобічно спрямованого у своєму розвитку професіонала, а як цілісної особистості, готової й здатної до різнобічного опанування й багатоманітного ставлення до природного і

соціального світу, тобто усвідомлення себе як суб'єкта й представника культури.

У цьому зв'язку особливої значущості набуває проблема професійної позиції педагога, сформованість якої є свідченням його професіоналізму та передумовою особистісного самовдосконалення.

Аналіз публікацій з проблеми дослідження. Професійна позиція стала предметом дослідження як зарубіжних так і вітчизняних науковців. Варто зазначити, що «позиція» є міждисциплінарним поняттям і має багато значень, які відображають різні аспекти досліджуваного феномену. Як інтегральну характеристику особистості позицію розглядали К. Альбуханова-Славська, Л. Анциферова, А. Асмолов, Б. Братусь та ін.; як спосіб трансформації особистісних цінностей у навколишнє комунікативне середовище В. Слободчиков, А. Григор'єва та ін.; як складову компетентності А. Коршунов, А. Лебедев, В. Монтатов і ін.; як систему ставлень до професії, до учнів, до колег, до себе самого М. Боритко, С. Вершловський, А. Маркова, А. Руденко, та ін.

Проте, аналіз праць вище згаданих науковців дозволяє констатувати, що формування професійної позиції майбутнього викладача-педагога залишаються предметом наукової дискусії і потребує подальшого обґрунтування і деталізації.

Метою статті є теоретично обґрунтувати й експериментально перевірити ефективність професійної соціалізації майбутнього викладача-педагога за допомогою розвитку професійної позиції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «позиція» у тлумачному словнику розуміється як точка зору, ставлення до чого-небудь, що визначає характер поведінки, дії.

В. М'ясищев уважає, що позиція віддзеркалює домінантні й вибіркові ставлення людини до того, що є для неї суттєвим [7].

Професійна позиція вчителя в педагогічному контексті розглядається як система ставлень педагога до світу, до педагогічної дійсності і до педагогічної діяльності, зокрема, що базується на інтелектуальному, діяльнісному, вольовому й емоційно-оцінному потенціалах особистості [10]. Ми поділяємо наукові погляди А. Маркової, яка під професійними позиціями розуміє стійкі системи ставлень учителя (до учня, до себе, до колег), що визначають його поведінку [6], і згодні з тим, що професійна позиція вчителя може розглядатися як система сформованих установок і орієнтацій, ставлень і оцінок внутрішнього досвіду, реальності й перспектив, а також домагань, які визначають характер дій і поведінки [4].

Важливим є зауваження В. Сластьоніна

про те, що професійна позиція вчителя є засобом його самовираження як активного суб'єкта педагогічної діяльності; саме в позиції вчитель здатен виражати свій інтелект, емоції, почуття, волю, професійні переконання, темперамент, характер і формувати на цій основі систему ставлень до педагогічної діяльності й професійного оточення. Дослідник зазначає, що через професійну позицію вчитель реалізує вимоги й очікування суспільства, а також власні мотиви діяльності, цінності, цілі, світоглядні ідеали [9].

Слід зазначити, що науковці ототожнюють поняття «позиція» і «роль», наголошуючи на тому, що у своїй позиції вчитель реалізує різноманітні професійні ролі, виявляючи власну творчість й індивідуальність. Такі ролі можуть демонструвати багатогранні ставлення педагога до учнів і професійного оточення: товариські, наставницькі, просвітительські, дослідницькі, а також висвітлюють цілі діяльності вчителя: бути кумиром для учнів, радником, взірцем, гарним оратором, опікуном, критиком, контролером, вихователем, користуватись повагою серед учнів, колег і батьків, утверджувати свій авторитет [5].

У контексті нашого дослідження є важливим, що професійну позицію особистості в аспекті соціологічних досліджень розглядають як стійкі системи ставлень людини до себе й до іншої людини, до свого становища в системі соціальних відносин у трудовому процесі. Необхідність її формування обґрунтовано доцільністю розвитку в кожній людині різноманітних форм самовираження в стосунках із навколишнім світом [1].

Основою проведеної дослідно-експериментальної роботи стосовно актуалізації професійної соціалізації майбутнього викладача-педагога за допомогою розвитку професійної позиції є результати двох діагностичних зрізів процесу активізації професійної соціалізації особистості студентів-магістрантів. За наслідками другого діагностичного зрізу (листопад 2018 року), найвищий рівень індексу професійної соціалізації мають ті студенти, які активно залучаються до таких видів діяльності, як активна участь у студентському самоврядуванні, розвиток професійної позиції та формування основ науково-дослідницької діяльності. Для порівняльного аналізу ми використовували дані нульового діагностичного зрізу 2016 року.

Процес розвитку професійної позиції задля активізації професійної соціалізації діяльності студентів, майбутніх педагогів, виявляється в посиленні професійної

спрямованості, професійного інтересу, у розвитку професійних здібностей, вмінь, навичок, професійної самосвідомості студентів, що зумовлюється особливостями структурної будови потребнісно-мотиваційної сфери особистості студентів; ціннісними орієнтаціями, мотиваційною спрямованістю процесів розвитку, особистісно-професійними рисами, установками; факторами розвитку професійної мотивації; психологічними особливостями структури професійної самосвідомості особистості студентів через внутрішні причини, що детермінують самостійну роботу студента як суб'єкта навчальної діяльності (високий рівень саморегуляції, самоконтролю поведінки тощо).

Другий зріз показав, що узагальнений індекс професійної соціалізації студентів майбутніх-педагогів, які формують професійну позицію, значно зростає порівняно зі студентами, які до такої діяльності не залучені.

В основу підходу дослідження активізації професійної соціалізації майбутнього викладача покладено соціоцентристську модель педагогічної діяльності, яка передусім характеризує наявність чітко заданої, що підлягає перевірці (вимірюванню) мети професійного навчання й виховання і виражена як модель особистості (універсальна, єдина, що унеможливає варіації). Вона передбачає систему діагностики із заздалегідь визначеними критеріями, параметрами, індикаторами, які дозволяють не тільки визначити відповідність кінцевого стану суб'єкта, що формується в орієнтовній моделі, а й простежити правильність такого розвитку на проміжних етапах цього процесу.

Дотримуємося результатів досліджень В. В. Радула, який вивчає проблему соціальної зрілості вчительських кадрів. У концепції своїх підходів він розуміє соціальну зрілість як логічний взаємозв'язок соціальної самореалізації та соціальної відповідальності. Самореалізація пояснюється як структурне утворення соціального самовизначення та соціальної активності [8]

Перше рангове місце в студентів-магістрантів посідає індикатор професійних очікувань «Спроможність до аналізу дій та вчинків своїх та інших». Педагогічний процес – це завжди організація взаємодії з вихованцями в різних видах діяльності, а успішність роботи викладача визначається особливостями й змістом стосунків, що виникають у процесі педагогічного спілкування та діяльності.

Для конструктивного спілкування важливо не тільки знати й враховувати індивідуальні особливості вихованців і власні, а й володіти методами побудови оптимальних

стратегій педагогічних впливів. Для цього майбутньому викладачеві необхідно орієнтуватися на формування в себе й учнів комунікативних рис, уміння адекватно оцінювати міжособистісні стосунки. Специфіка педагогічної діяльності зумовлює особливу важливість соціально-професійних рис, які сприяють міжособистісній і рольовій взаємодії викладача й вихованців, таких як рефлексивність, гнучкість, емпатійність, комунікативність, здатність до співпраці, емоційна цікавість. Педагогічна рефлексія – застосування всіх характеристик (мислення, спрямоване на усвідомлення власних форм і передумов; предметне опрацювання самого знання, критичний аналіз його змісту й методів пізнання; діяльність самопізнання, яка розкриває внутрішню будову й специфіку духовного світу людини), що дає змогу учителю оцінювати свою працю з позиції іншої людини.

Другому ранговому місцю відповідає індикатор «Розвиток особистості та сприяння розвитку інших», що передбачає важливу рису педагога – позитивне спілкування. Воно формується, розвивається через потребу в спілкуванні – одну з основних соціально зумовлених потреб людини. Сукупність таких рис, як рефлексивність, гнучкість, емпатійність, позитивне спілкування, формується завдяки інтересу до партнера, його діяльності, бажанню працювати разом, брати участь у спільній справі. Здатність до співпраці інтегрує, акумулює комплексні вміння: формулювати власні погляди, слухати й чути іншого, з'ясовувати бачення своїх партнерів, з'ясовувати розбіжності шляхом логічної аргументації, не розглядати логічні розбіжності з погляду особистих стосунків, заохочувати активність іншого й своєчасно виявляти власну ініціативу; надавати емоційну й змістовну підтримку тому, хто її потребує; надавати іншому можливість утвердитися, спробувати сили в різних видах діяльності; стати на позицію іншого й координувати різні погляди, здійснюючи обмін думками; вибирати діалогічну, а не монологічну форму спілкування; органічно поєднувати «рольові» та «міжособистісні» ділові й людські стосунки.

Останнє місце посідає «Робота із самоосвіти». Таку ситуацію можна пояснити нерозумінням магістрантами значення самоосвітньої діяльності в їхньому професійному становленні. Свої особисті професійні очікування студенти контрольної групи пов'язують із швидким досягненням високих кар'єрних перспектив, можливо, через відповідні посади, а не завдяки наполегливій самоосвітній діяльності.

У студентів контрольної групи першому ранговому місцю відповідає індикатор професійних очікувань «Сприяння своїм

товаришам у подоланні перешкод». Складність педагогічної професії передбачає спеціально організований простір професійної підготовки. Формування такого простору структурується із низки умов: стратегічні – підходів, концептуальних позицій, що визначають результат; технічних – технологій професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

Друге рангове місце посідає індикатор «Обговорення особистісних досягнень та їх коригування». Свідомість і діяльність індивіда зазнають впливу двох полярних сил: зовнішніх (середовище) і внутрішніх (власна воля, бажання й прагнення). Унаслідок кожна людина реалізує свій шлях індивідуалізації як сходження до свого «Я» під дією внутрішніх сил; у кожного є свій шлях соціалізації як наслідок адаптації до зовнішнього середовища й вибору шляхів самореалізації в ньому.

Останньому ранговому місцю відповідає «Участь у різних громадських заходах». Це пояснюється тим, що один із напрямків педагогічного впливу на майбутнього викладача – це забезпечення студентів інформацією про виявлення людини в суспільстві (середовищі), про механізми (мотиви), які визначають поведінку людини у її життєдіяльності загалом, про способи самореалізації, про те, що допомагає людині сформувати реальне уявлення про себе. Це допомога в оволодінні прийомами самоаналізу, формуванні адекватної самооцінки, розумінні стосунків в соціумі, у визначенні свого дзеркального «Я» і свого значення з позицій цілепокладання й планування. З огляду на реалії сьогодення, така діяльність не є цінною для розвитку професійних очікувань.

У студентів-магістрантів, які утворюють експериментальну групу, першому ранговому місцю відповідає індикатор активності «Виконання функціональних обов'язків керівника». Сучасна вища школа потребує педагога-лідера, соціальний досвід якого є одним із засобів впливу на особистість вихованців, що передбачає створення педагогічної ситуації успіху. Ефективність педагогічної діяльності, здійснення професійної самореалізації полягає в перспективній продуктивності організації життєдіяльності студентів.

Друге рангове місце посідає індикатор активності «Сприяння своїм товаришам подоланню перешкод». У контексті міжособистісної взаємодії та сприйняття варто, на нашу думку, говорити про здатність майбутнього викладача педагогіки емоційно відгукуватися на проблеми учня. У цьому виявляється вміння поставити себе на місце вихованця, глянути на події з його позицій. Виявлення емпатійності педагогом означає, що специфіка поведінки учня розуміється й

береться до уваги, а власна стратегія поведінки будується більш гнучко.

Останньому ранговому місцю відповідає індикатор активності «Виконання різних доручень та спільної роботи». Здатність до співпраці передбачає відкритість педагога та його готовність до будь-яких форм взаємодії.

У студентів, які утворюють контрольну групу перше рангове місце посідає індикатор активності «Формування та розвиток професійного інтересу». Динамізм особистості характеризується не простим відтворенням, а поступальним розвитком. Складний характер людської соціальності легко піддається деформації, потребує спрямованого гуманістичного розвитку, сутність якого полягає в розумінні людини як невичерпної індивідуальності. По-перше, це передбачає осмислення таких форм взаємодії між суб'єктами соціалізації, які існують між ними як індивідуальностями й передбачають будь-який соціологізаторський або біологізаторський підходи до виховання. По-друге, потребує глибокого аналізу багатоманітності соціокультурних умов, оскільки одна із важливих характеристик людини зумовлена її здатністю проживати у культурному середовищі.

Друге рангове місце посідає індикатор активності «Сприяння своїм товаришам у подоланні перешкод». Об'єктивна ситуація соціальної нестабільності педагогічної діяльності передбачає розуміння реальності значних життєвих змін, необхідність їх оцінки й вибору тієї чи іншої стратегії поведінки, що дозволяє розв'язувати проблеми, які при цьому виникають. Потребує вирішення питання стосовно оцінки ситуації змін, що взаємопов'язане з проблемою бачення соціально-професійного середовища.

У студентів, майбутніх викладачів-педагогів, на першому ранговому місці розміщено індикатор вид діяльності професійних досягнень «Демонстрація ініціативи щодо можливого розвитку знань». Одне із основних організаторських завдань викладача є його вміння проектувати духовне зростання сучасної дитини, що можливе лише через активне застосування психологічних знань у соціокультурному просторі.

Індикатор вид діяльності професійних досягнень «Робота із самоосвіти» – на другому ранговому місці. Освіта реалізує дві важливі функції: з одного боку, вона є для дитини посередником в опануванні смисло-життєвих змістів загального, соціокультурного, простору сучасного суспільства, з іншого боку – система освіти безпосередньо й тривало залишається простором розвитку суб'єкта й тому повинна враховувати функціональний час. Без сумніву, більшість дослідників серед цих якостей визначає і творчий характер праці. Так,

інтерес і любов до дитини викликають у вчителя бажання зробити навчальний процес більш цікавим і корисним для учня, тому він експериментує, спостерігаючи реакцію учнів.

Останньому ранговому місцю відповідає індикатор вид діяльності професійних досягнень «Розвиток особистості та сприяння розвитку інших». Зі зміною функціональної позиції у вчителя з'являється можливість актуалізувати різні типи мотивів: дії «для себе» мотивуються самовдосконаленням, а дії «для інших» передбачають соціальні мотиви (соціального визнання, спілкування тощо). У зв'язку з цим можна вважати, що, змінюючи функціональні позиції педагога, наприклад, під час проведення ділових ігор, тренінгів, можна не тільки виявляти певні мотиви та переважання в нього тієї або іншої групи мотивів, а й формувати відповідну мотивацію. Зміна функціональної позиції сприяє розвитку творчих здібностей педагога. У ділових іграх і тренінгах часто виконуються різні функціональні ролі, безпосередньо пов'язані з потребою видати або проаналізувати творчу продукцію: генератор ідей, аналітик, критик і т. под., що значно розширює розвиток таких здібностей.

У студентів, які утворюють контрольну групу на першому ранговому місці розміщено індикатор вид діяльності професійних досягнень «Участь у різних громадських заходах». Викладач з позитивною «Я-концепцією», випробовуючи потребу в самоактуалізації, створює на уроці позитивний клімат і сприяє внутрішньому розвитку школярів. «Я-концепція» може виявитися й джерелом мотивації до творчості. «Я-концепція», будучи джерелом очікувань, з одного боку, стимулює творчість учителя, особливо якщо той упевнений у своїх творчих можливостях, з іншого – стимулює творчість учнів, оскільки такий учитель і від учнів може очікувати творчості. Коли людина потрапляє в ситуацію невизначеності, пошуку, відсутності відповідей на важливі питання, що зумовлено реаліями навколишньої дійсності й нашими уявленнями про неї, це стає нормою, а проблема вибору – актуальною.

Друге рангове місце посідає індикатор вид діяльності професійних досягнень «Розвиток особистості та сприяння розвитку інших». У структурі навчального процесу має конструюватися нове знання, що є важливою частиною самостійної роботи. Конструктивна діяльність майбутнього педагога розпочинається тоді, коли він вступає в професійно важливі взаємодії зі знаннями про предмети і явища зовнішнього світу. Ці взаємодії та елементи навчальної діяльності створюють зміст пізнавального інтересу студента. У розвитку професійної працездатності студентів, майбутніх викладачів педагогіки, суттєве значення має

педагогічне проектування, яке доцільно застосовувати під час формування мотивації, що передбачає педагогічну підготовку майбутніх учителів від максимальної допомоги студенту в розв'язанні навчально-професійних завдань до повної самореалізації в педагогічній діяльності й виникнення стосунків партнерства між студентами й викладачами.

Останньому ранговому місцю відповідає індикатор вид діяльності професійних досягнень «Спроможність до аналізу дій та вчинків своїх та інших». Педагог з позитивною самооцінкою питання й зауваження учнів сприйматиме, як виявлення їхнього таланту й здібностей. Довіряючи своїм учням, вірячи в їхній талант і здібності, такий учитель дає їм можливість розібратися в навчальній проблемі, не набридаючи дріб'язковою опікою і спробами тотального контролю над навчальним процесом.

Висновки та перспективи подальших розвідок наперед. Фактичний матеріал засвідчує, що процес розвитку професійної позиції задля активізації професійної соціалізації діяльності студентів, майбутніх педагогів, виявляється в посиленні професійної спрямованості, професійного інтересу, у розвитку професійних здібностей, умінь, навичок, професійної самосвідомості студентів. Перше рангове місце у студентів-магістрантів посідає індикатор професійних очікувань «Спроможність до аналізу дій та вчинків своїх та інших». У студентів-магістрантів, які утворюють експериментальну групу першому ранговому місцю відповідає індикатор активності «Виконання функціональних обов'язків керівника», другому ранговому місцю – індикатор активності «Сприяння своїм товаришам подоланню перешкод».

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Абульханова-Славская К. А. Активность и сознание личности как субъекта деятельности / К. А. Абульханова-Славская // Психология личности в социалистическом обществе. – М., 1989. – С. 110–133.
2. Анциферова Л. И. Личность с позиции динамического подхода / Л. И. Анциферова. – М.: Наука, 1990. – С. 7–17.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.: Ірпінь, ВТФ Перун, 2004. – 1440 с.
4. Вершловский С. Г. Общее образование взрослых: стимулы и мотивы: монография / С. Г. Вершловский. – М.: Педагогика, 1987. – 184 с.
5. Грицькова Н. В. Формування соціально-професійної мобільності майбутніх учителів в освітньому просторі вищого навчального закладу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук / Н. В. Грицькова. – Луганськ, 2013. – 22 с.

6. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М.: Академия, 1996. – 278 с.
7. Мясисhev В. Н. Психология отношений / В. Н. Мясисhev. – М.: Институт практической психологии, 1995. – 335 с.
8. Радул В. В., Галета Я. В. Основы социализации личности: навчальний посібник / В. В. Радул, Я. В. Галета. – Кировоград: ФО-П Александра М. В., 2013. – 232 с.
9. Сластенин В. А. Педагогика / В. А. Сластенин. – М.: Академия, 2003. – 576 с.
10. Темченко О. В. Педагогические условия формирования профессиональной позиции учителя общеобразовательной школы: автореф. дис. ... канд. пед. наук / О. В. Темченко. – Харьков, 2010. – 24 с.

REFERENCES

1. Abulhanova-Slavskaya, K. A. (1989). *Aktivnost i soznanie lichnosti kak subekta deyatel'nosti*. [The activity and consciousness of the personality as a subject of activity]. Moscow.
2. Anciferova, L. I. (1990). *Lichnost s pozicii dinamicheskogo podhoda*. [Personality from a dynamic perspective]. Moscow.
3. *Velikij tlumachnij slovník suchasnoyi ukrajinskoyi movi*. (2004). [A great explanatory dictionary of modern Ukrainian]. Irpin.
4. Vershlovskij, S. G. (1987). *Obshee obrazovanie vzroslykh: stimuly i motivy*. [General adult education: incentives and motives]. Moscow.
5. Grickova, N. V. (2013). *Formuvannya socialno-profesijnoyi mobilnosti majbutnih uchiteliv v osvithomu prostori vishogo navchal'nogo zakladu*. [Form of social and professional mobility Maybutnog teachers in the open space of the main mortgage]. Lugansk.

6. Markova, A. K. (1996). *Psihologiya professionalizma*. [Psychology of Professionalism]. Moscow.
7. Myasishev, V. N. (1995). *Psihologiya otnoshenij*. [The psychology of relationships]. Moscow.
8. Radul, V. V., Galeta, Ya. V. (2013). *Osnovi sotsializatsiyi osobistosti: navchalnyy posibnik*. [Fundamentals of social and economic development: a naval messenger]. Kirovograd.
9. Slastenin, V. A. *Pedagogika*. [Pedagogy]. Moscow.
10. Temchenko, O. V. (2010). *Pedagogicheskie usloviya formirovaniya professionalnoj pozicii uchatelya obsheobrazovatel'noj shkoly*. [Pedagogical conditions for the formation of the professional position of a teacher of a comprehensive school]. Harkov.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ФІРЦОВА Ірина Володимирівна – здобувач кафедри педагогіки та менеджменту освіти Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: професійна соціалізація майбутнього викладача-педагога.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

FIRSOVA Irina Vladimirovna – Candidate of the Department of Pedagogy and Management of Education of the Central Ukrainian State Pedagogical University named after Volodymyr Vinnychenko.

Circle of scientific interests: professional socialization of the future teacher-teacher.

Стаття надійшла до редакції 04.11.2019 р.

УДК 378.04:745/749]:687.016
DOI: 10.36550/2415-7988.2019.182.50

ОРЛОВА Наталія Станіславівна – асистент кафедри основ виробництва та дизайну Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5071-869X>
e-mail: orlovanatstan@gmail.com

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ
ХУДОЖНЬОГО ПРОЕКТУВАННЯ ОДЯГУ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Підготовка майбутнього вчителя трудового навчання та технологій в закладах вищої освіти сьогодні вимагає вдосконалення змісту і методики навчання дисциплін художнього спрямування; впровадження нових освітніх технологій; врахування технічного та технологічного світогляду студентів, їх індивідуальних якостей.

Участь студентів у художньо-

конструкторській діяльності на заняттях з художнього проектування одягу розкриває великі перспективи комплексного формування творчого потенціалу особистості. Крім того, пізнання майстерності та мистецтва створення одягу сприяє формуванню моральних ідеалів, естетичного смаку, підвищенню культурного рівня майбутніх учителів. Тому пошук методів викладання матеріалу на заняттях з художнього проектування одягу, які б сприяли підвищенню рівня засвоєння